

*Починок Л. І.,**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри історії української літератури та компаративістики
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*

МУЗИЧНА СТИХІЯ ЯК ОБРАЗОТВОРЧИЙ ЧИННИК: РЕЦЕПЦІЯ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ В КОНТЕКСТІ НІЦШЕВИХ ІДЕЙ

Анотація. Дослідження стосується осмислення проблеми інтерпретації у творчості О. Кобилянської окремих концепцій філософії Ф. Ніцше, зокрема мотиву «народження трагедії із духу музики». Традиційно, студії такого типу зосереджуються на дослідженні специфіки сприйняття і трансформації письменницею основоположної теорії «новожитньої» філософії – вчення про «надлюдину». Однак часто, акцентуючи на концепції самовдосконалення особистості та формації «вищої людини», дослідники проминають один із найважливіших факторів і каталізаторів цього процесу, а саме – стан самотності й страждання героя, що загострює рефлексії самопізнання та рецепції навколишнього світу, свого середовища. Здебільшого, цей стан ідентифікується через сприйняття героєм могутньої, всеперемагаючої стихії – природи чи музики. Обидві вони здатні надихати й поривати героя до якогось чину – самоідентифікації, розвитку, зростання, формування особистого простору й цінностей, вибір автентичної стихії свого буття для найбільш повної самореалізації. Проте, коли маєстатична природа є лише каталізатором певних психічних акцій і рефлексій героя, то стихія музики досконало забезпечує обидві функції – як імпульс до чину, так і відповідну його зреалізацію. Героїні творів О. Кобилянської «Impromptu phantasie», «Valse melancolique», «За ситуаціями» не мислять свого існування поза простором музики, вона є автентичною сферою їх функціонування, питомою стихією для їх тонкої й пристрасної натури. Посередництвом цієї стихії героїні сприймають навколишній світ – його барви, тони і акорди, а неосяжні глибини та могутні хвилі стихії музики, резонуючи, оприявнюють їх духовний простір в музичних образах, тонах, півтонах, акордах. Музичні композиції, що супроводжують героїнь, завжди вистроєні сумовито й тужливо, це, властиво, глибокий і тонкий шем їхніх душ за чимось прекрасним, барвним і недосяжно високим, що й вивповнює внутрішній смисл їхнього існування й прагнення.

Ключові слова: філософська концепція, образ, музика, стихія, душа, страждання, рецепція.

Постановка проблеми. Світ музики, як і світ природи, у белетристиці О.Кобилянської виконує далеко не атрибутивну функцію. Неконтрольована стихійність, маєстатична могутність і непереборний чар музики і природи витворюють своєрідний ореол вибраних героїв письменниці, супроводжують їх появу, увиразнюють характер, розкривають смисл і ціль їх існування. Особливо це властиво музичній стихії, що оповиває постаті й доповнює акції героїнь О. Кобилянської, підкреслюючи їх тонкий естетизм, духову висоту й аристократизм, а в найнапруженіших колізіях сюжету увиразнює їх внутрішній трагізм, розкриває висоту гідності й глибину страждання, вияв-

ляє невимовлене, проявляє пережите. Така манера зображення й розкриття іміджу персонажа ще раз potwierджує захоплення письменниці філософією Ф. Ніцше, його концепцією сильної особистості, волонтаризму й духового аристократизму, що чи не найвиразніше проступає у знаменитому Ніцшевому мотиві «народження трагедії із духу музики» [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання духовного зв'язку Ольги Кобилянської із світоглядним комплексом німецького філософа далеко не нове, однак досі актуальне у вітчизняній літературознавчій науці, бо ж містить не тільки дослідження прямих запозичень чи певних ремінісценцій або ж алюзій у творчому спадку мисткині, а відводить до пізнання й осмислення духу й почерку О. Кобилянської у процесі вибудови характерів та розкриття їх внутрішнього світу й стихії, що уможливило їм існування. Тому, попри наявність глибоких студій літературних критиків – сучасників письменниці, на міркування яких, безумовно, спираємося у наших дослідницьких пошуках (О. Маковей [2], Н. Кобринська [3], М. Євшан [4–5], О. Грицай [6], Л. Луців [7]), до осмислення проблеми творчої інтерпретації Ніцшевої концепції «надлюдини» у творчості О. Кобилянської долучали свої зусилля й представники вітчизняного та діаспорного літературознавства М. Антохій [8], С. Пригодій [9]. Повертаються раз у раз до цього питання і сучасні дослідники творчого стилю О. Кобилянської у прагненні окреслити ментальний простір існування героїнь белетристики, сферу їх фізичної та психологічної самоідентифікації, осмислення їх життєвої філософії, що закорінена у світоглядному комплексі fin de siecle (Т. Гундорова [10], Н. Зборовська [11], М. Карповець [12], С. Кирилук [13]). Проблема осмислення питомого життєвого простору героїнь О. Кобилянської, що позначається і на жанровій специфіці творчої практики письменниці, як-от: «симфонічна проза», «музичні арабески», стає одним із об'єктів дослідження і в нашій студії «Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі» [14], проте порушене питання потребує окремого – більш глибокого і ґрунтовного дослідження.

Отож, **маємо на меті** хоча б почасті заповнити цей смисловий простір, конечно необхідний для достатньо глибокого розуміння й осмислення оригінальності авторської образотворчості у белетристиці О.Кобилянської.

Виклад основного матеріалу. У своєму нарисі про О.Кобилянську О. Грицай зазначає: «В письменстві кожного народу, кожної епохи все буде два роди письменників: ті, що уподоблюють життя і людину в голготнім обнаженню невимовної правди, і ті, що над жорстокими провалами тої правди розстелюють сяючі коври вимріяних світів краси й досконалости. Реалісти й ідеалісти. Скептики і віруючі. Гострозорі дослідники

життя і виніжені мрійники. Критики-судді й кохаючі апольгети життя» [6, с. 241]. Отож до цих других цілком виправдано і відносить дослідник ім'я О. Кобилянської, адже сувора правда життя «не є властивою областю її творчості». Та й сама письменниця у листі до Ф. Ржегоржа від 17 січня 1898 р. [15, с. 232] зазначала, що не належить до «школи грубого реалізму» і вважає, що література має описувати «вибрану» дійсність. Наявність у творчості О. Кобилянської поривань «в синю далечінь» відзначала, щоправда, схвально, й Леся Українка, адже і вона сама, як писала в листі до О. Кобилянської від 18–30 січня 1900 р., признавала лише той реалізм, що «не виключає поривів *ins Blaue*» [16, 11, с. 160].

Чи не найвиразніше у белетристиці О. Кобилянської, у її специфічній манері творення характерів («*Impromptu phantasie*», «*Valse melancolique*», «За ситуаціями») прозирає знаменитий Ніцшевий мотив «народження трагедії із духу музики» [1]. Письменниця, як свідчить її лист до О. Маковея від 19 травня 1895 р. [17, 5, с. 275], цілком погоджувалася з його думкою, що Ніцше «настроював її сильно і відважно», «навчав її дивитися на світ і людей з вищого, більш ідеального становища» [2, с. 45]. Філософія Ніцше імпонувала їй по духу – духу гордих, незалежних, величних натур, вабила й захоплювала її своїм культом індивідуума, культом свободи і сильної волі, культом краси і вибраності, аристократизму. Проповідуючи у своїй творчості ці ідеали, Кобилянська постійно підкреслює також і тугу новітньої людини за найвищою формою духовного життя, яка не дає спокою душі і примушує шукати вищих щаблів розвитку.

Цілком очевидно, що ідеал Кобилянської, як вважає С. Пригодій, «розчиняючи в собі певні елементи філософії Ніцше, наслідує національну традицію – «філософію серця» [9, с. 22]. Адже ще Г. Сковорода висував надзвичайно високу ідею – «обожнення» людини, що неодмінно відбувається через її страждання. Будучи цікавим і оригінальним філософом у літературі, О. Кобилянська в той же час була й незрівнянним, глибоким психологом та проникливим ліриком. Найхарактерніші стильові особливості нової української прози, започаткованої О. Кобилянською, окреслив І. Франко: «Нова белетристика – се незвичайно тонка, філігранова робота, її змагання – наблизитися скільки можна до музики» [18, с. 526]. На цю стильову особливість прози О. Кобилянської звернула увагу також Леся Українка, зараховуючи переважну більшість її новел до так званого «симфонічного» жанру [16, 8, с. 70]. Кобилянській притаманне романтично-піднесене сприйняття музики як такої, що має у собі «щось пориваюче», що звеличує, облагороджує душу, і є способом вираження безмежності й глибини людської душі і тих почуттів та переживань, що вирують в ній. «Музику, – писала вона в листі до Ф. Ржегоржа від 17 січня 1898 р., – люблю пристрасно, вона має на мене дуже сильний, майже потрясаючий вплив» [15, с. 232].

У стилі Кобилянської, як зауважує М. Євшан, «лежить щось очищуюче, катартичне, як в діянні музики» [4, с. 204]. У бездонно-глибоких і чаруючих звуках музики, віддзеркалюється висока, сильна й горда, проте ніжна і вразлива, вдача її героїнь, тому вони й шукають прихисток від брудних хвиль життя саме в цій стихії. «Штука», тобто мистецтво, за словами письменниці, була їхнім «паном» і «богом», в жертву якому не раз клалось життя – Софія Дорошенко («*Valse melancolique*»), Аглая-Феліцітас («За ситуаціями»). Наділені правдивим талан-

том і надзвичайно тонкою душевною організацією, вони, як зокрема і героїня нарису «*Impromptu phantasie*», відчувають образи в тонах і барвах. Увесь світ сприймається ними через звуки мелодій, і навіть власне майбутнє постає в їх уяві радісною піснею, чарівною симфонією чи сонатою. Таке ж тонке асоціативне сприйняття музики було властиве і самій Кобилянській, яка в листі до О. Колесси від 15 вересня 1895 р., писала, що її життя – то «нескінченний монотонний ноктюрн» [15, с. 224].

Природно, що саме музика для героїнь Кобилянської є найдосконалішим засобом вираження всієї глибини їхніх думок, переживань і страждань, всієї повноти своїх поривань і прагнень, коли надмір почуттів не дозволяє висловити їх, або ж коли для цього бракує слів. Та й справді, без пристрасних хвиль поривчастого «*Valse melancolique*» неможливо було б до кінця збагнути всю глибину й динаміку душевних переживань трагічно стоїчної Софії Дорошенко. У свою чергу, самобутні глибокі й напружені, хаотичні і в той же час дивно гармонійні музичні фантазії Аглаї-Феліцітас цілком співзвучні внутрішній мелодії її незвичайної, відчайдушною, трагічної натури. Так само тонко передає химерну і пристрасну вдачу героїні новели «*Impromptu phantasie*» однойменна композиція Ф. Шопена.

У сприйнятті героїнями О. Кобилянської музики певною мірою виявляється ідея Ф. Ніцше про поєднання в людині двох первнів: аполлонівського (культурного) і діонісійського (біологічного). Поряд із освіченістю, вишуканою культурністю з безодень їх незглибимих душ, здавалось би, непомітно проростає і час від часу спалахами проривається, заповнюючи все їх єство, щось стихійне, непогамовне, імпульсивне. Саме такий, цілковито перетворюючий вплив на героїнь Кобилянської має музика. «Коли чую музику, – говорить дівчина з новели «*Impromptu phantasie*», – готова я вмирати. Стаю тоді божевільно-відважна, стаю велика, погорджуюча, любляча» [17, 1, с. 463]. Ці слова героїні надзвичайно виразно перегукуються із висловами самої письменниці про її власне сприйняття музики [15, с. 214]. Коли героїня новели була ще дитиною – «ніжна, вразлива, немов мімоза, з сумовитими очима» – «години переležувала на спині в траві і вслухувалась в дзвонення якогось стародавнього історичного монастиря, – вслухувалась і плакала, доки з утоми не ослабала» [17, 1, с. 457]. Прислухаючись до звуків природи, дзижчання бджіл, лету метеликів і ластівок, лежала нерухома в траві із заплещеними очима, «немовби в глибокому сні <...> Вона бачила образи в тонах, відчувала образи в тонах, переживала в уяві з'явища, котрі творила сама: казкові, фантастичні, неможливі, і плакала з смутку невиясненого...» [17, 1, с. 458]. Одним із кульмінаційних моментів новели є сцена гри настроїником фортеп'яно композиції Ф. Шопена «*Impromptu phantasie*», що мала потрясаючий вплив на десятилітню дівчинку. Авторка з надзвичайною майстерністю передає через словесні форми широку гаму музикальних тонів та акордів, вправно розкриваючи через них душевну організацію героїв, глибину їх почувань та чутливість душі: «Він пробував, перебирав різні акорди, ударяючи завжди однаково сильно, сильно й елегантно <...> Кожний його удар по клавішах і кожний живіший рух його електризували її і виводили з рівноваги. Врешті мусив вже бути задоволений з інструмента, бо почав грати. Зразу недбало, немовби бавився, і одною рукою, більше "piano". Тони звучали, немов здавлений, пристрасний сміх, так, немов сміх жіночий, одначе не сміх

щасливий... Опісля – обидвома руками. І тепер розляглись тони пориваючої, неописаної, якоїсь немов морозячої краси... Те, що грав, була пристрасть, а як грав – зраджувало його як людину... Зразу стало їй холодно, а опісля – сама не знала, як се пришло, – почала плакати. Тихо, але цілою душею» [17, 1, с. 460].

Тонка, вразлива натура героїні, як чутливий камертон, відгукується на чаруючі акорди музики, що торкають глибинні струни її душі, відгукується несвідомо, але сумовито й болісно. «Дух музики» насправді не «породжує трагедію», а лише увиразнює прихований стрій душі героїні, спраглої досконалої краси, елегантності і тонкості людських стосунків, висоти й аристократизму духу, що так драматично розходиться із реальністю: «Я відчуваю, як життя лежить переді мною не як щось сумне, безвідрадне, важке до перенесення, але як би один пишний, святочний день, гаряче пульсуючий, приваблюючий, широкий, пориваючий образ або немов яка соната. Так, немов музика. Солодкі, упоюючі, сумовиті звуки. Роздрознюючі, пориваючі, покликуючі, вбиваючі... а одначе!.., одначе... Я не вчилася музики ніколи. Я ніколи, ніколи не могла "Impromptu phantasie" сама грати!! Але коли чую її, як другі грають, то душа моя наповнюється слізьми» [17, 1, с. 462]. Попри великі сподівання та непересічні здібності, дівчині не судилося зреалізувати й половини з того, чим була випосажена її душа, що заповідала їй будучина, – і затягана ця драма була якраз у цій небуденній душі, що «старалась усіма силами заспокоїти в собі ненаситну жадобу краси»: «Що се є, що крізь усей той блиск, котрий хвилею так розкішно крізь мою душу... в'ється щось, немов жалібний креповий флер! І що я помимо того, що в моїх жилах пливе кров будучини, не маю будучини, не маю в житті своїм полудня?» [17, 1, с. 463].

Так само сильно, майже оп'янююче, впливає музика й на іншу героїню О. Кобилянської – Аглаю-Феліцітас, викликаючи в грудях тої, що належала їй душею і тілом, «небесне пекло». Дівчині, як слушно зауважує М. Євшан, аналізуючи повість «За ситуаціями», легше зречтисся особистого щастя, ніж музики, яка «становить всю її істоту» [5, с. 502]. Світ Аглаї Федоренко, як і музики Софії Дорошенко («Valse melancholique»), майже повністю замкнений у сфері мистецтва. Аглая-Феліцітас, обдарована піаністка, відчуває у собі стільки нереалізованих сил, стільки нерозтраченої енергії, що їй, щоб жити, потрібна свобода, широкий простір, бурхливий, розмаїтий світ, пронизаний музикою, і все нові акції – інакше вона загине. «Характер героїні, – писала О. Кобилянська в автобіографії, – трохи несамовитий і, як німці кажуть, "bizar" (*хімерний*). – Л. П.» [15, с. 218]. Вона сповнена різючих контрастів і протиріч, які вбивають і одночасно живлять її вічно спраглу душу, що замикає «небо й пекло в собі». Аглая-Феліцітас – це справжній «хаос», з якого має народитись «мерехтяча танцююча зірка», «будуча слава», однак гине так і не сягнувши свого повного розвитку, свого «полудня».

Подібна доля судилась і Софії Дорошенко, героїні новели «Valse melancholique». Це одна з найтрагічніших постатей у творчості О. Кобилянської і в той же час одна з найбільш близьких письменниці своєю тонкою душевною організацією й артистичним світобаченням. Страшна трагедія, яку пережила Софія зі зрадою коханого, загартувала і виточила її неприступну гордість, виробила в ній якусь, здавалося б, закамелену вдачу. За словами її обранця, вона була «лише до любові» і не належала до «тих, що їх береться за жінки».

Цими рисами Софія Дорошенко нагадує ліричну героїню новели «Impromptu phantasie», однак відрізняється своєю стоїчною і високою, майже античною, трагічністю, глибиною якої переважає навіть такий складний образ, як Аглая-Феліцітас («За ситуаціями»). Саме так – «*ture antique*» – називають Софію поміж себе її товаришки. Стоїчна, замкнута вдача героїні надійно приховує всі бурі й катастрофи, що роздирають її стражденну душу. І лише у своєму «Valse melancholique», у своїй музиці, що єдина була її світом, її прихистком, Софія звряє увесь свій біль і розпач: «Почала злегка, граціозно, немногими тонами якийсь вальс. Перша часть була весела, зграбна й елегантна. Друга змінилася. Почалося якесь глядання між звуками, неспокій, розпучливий неспокій! Спинулася раз по раз на басових тонах, то нижчих, то вищих, відтак окидала їх і переходила шалено скорою болочою гамою до вищих звуків. Звідси бігла з плачем наново до басів, – і знов глядання, повне розпуки й неспокою... все наново, і знов ряд звуків у глибину... Весела гармонія згубилася; остався сам шалений біль, торгаючий божевільне чуття, перериваний яснішими звуками, мов хвилевим сміхом. Грала більш як півгодини, відтак урвала саме посередині гами, що летіла в вищі звуки, акордом несамовитого смутку» [17, 2, с. 386].

Так, власне, й сама авторка віртуозно передає через відтворення мелодій і музичних композицій характер своїх героїнь та їх душевні драми. В цих новелах, як зазначає Леся Українка в листі до О. Кобилянської від 18–30 січня 1900 р., «найбільшніші місця подібні до fortissimo доброго піаніста, що ніколи не буває різке» [16, 11, с. 160]. Прагнучи надати образам своїх героїнь психологічної життєвості і мотивації, письменниця зосереджує увагу на їх душевних переживаннях, які вони, здебільшого, виливають у музиці, намагається передати всю гаму їх почуттів (від жагучо-притаєної закоханості до байдухе-холодного, хоча й такого гіркого розчарування). Героїні О. Кобилянської наділені складною і суперечливою вдачею. Їх натура – це одночасне злиття і відштовхування двох протилежних первнів, контрастних почуттів і настроїв. Вони все життя шукають гармонії, рівноваги, але так і не знаходять її, через що дуже страждають. Однак саме віднайдена рівновага, до якої ці жінки так прагнуть, якраз і стала б для них справжньою трагедією, стала б, як слушно зауважує М. Євшан, «стагнацією» в їх духовному розвитку, «затраченням того всього, що єсть поезією, шуканням, красою, поривом, переживанням високих настроїв» [5, с. 502], саме того, що є їх сутністю, що тримає їх при житті.

Висновки та перспективи. Таким чином, міркування про засвоєння й осмислення у творчості О. Кобилянської ніщенського мотиву «народження трагедії із духу музики» цілком має право на існування і потребує подальших глибоких студій – зокрема й дослідження поезики творів так званого «симфонічного» жанру, заглиблення у кодову символіку музичних інтерпретацій письменниці (роман «Апостол черні»), й осмислення настроєво-емоційного спектру переживань, викликаних чи переданих музикою.

Література:

1. Ніщен Ф. Народження трагедії / пер. з нім. О. Фешовця. *Ніщен Ф. Повне зібрання творів*. Львів: Астролябія, 2004. Т. 1. С. 11–128.
2. Маковей О. Ольга Кобилянська: Літературно-критична студія. *Ольга Кобилянська в критичі та спогадах*. Київ: Держлітвидав України, 1963. С. 44–67.

3. Кобринська Н. Ніцшеанські мотиви. *Діло*. 1907. Ч. 127–128.
4. Євшан М. Ольга Кобилянська. *Євшан М. Критика; Літературознавство; Естетика* / упоряд. Н. Шумило. Київ: Основи, 1998. С. 199–205.
5. Євшан М. «За ситуаціями». *Там само*. С. 499–504.
6. Грицай О. Ольга Кобилянська: Літературно-критичний нарис. *Літературно-науковий вісник*. 1922. Кн. VI. С. 235–250.
7. Луців Л. О. Кобилянська і Ф. Ніцше. *Літературно-науковий вісник*. 1928. Кн. IV. С. 335–345; Кн. V. С. 47–63.
8. Антохій М. Ольга Кобилянська і Ф. Ніцше. *Збірник на пошану Ольги Кобилянської (1863–1942)* / за ред. О. Кисілевської-Ткач. Мюнхен, 1991. Т. 14. С. 33–38.
9. Пригодій С. Продовжуючи прадавню українську традицію «серця»: Неоромантичні твори О. Кобилянської в контексті духовних явищ Європи. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 1998. № 5. С. 21–23.
10. Гундорова Т.І. Ольга Кобилянська contra Ніцше, або народження жінки з духу природи. *Гендер і культура: зб. ст. / упор. В. Агеєва, С. Оксамитна*. Київ: Факт, 2001. С. 34–35.
11. Зборовська Н. Меланхолійна прелюдія до «поважної» творчості О. Кобилянської. *Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури*. Київ: Академвидав, 2006. С. 243–259.
12. Карповець М. Антропологія текстів Ольги Кобилянської: «сліди» ніцшеанської надлюдини. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філософія. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2011_8_8 (дата звернення: 25.09.2023).
13. Кирилюк С. Жінка з чорним знаком в українській прозі fin de siecle (на матеріалі прози Ольги Кобилянської) *Міжнародний культурний портал Експеримент*. 19-03-2019. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20190319-zhinka-z-chornim-znakom-v-ukrayinskij-prozi-olga-kobilyanska> (дата звернення: 25.09.2023).
14. Починок Л.І. Ольга Кобилянська: Знайома постать у новому ракурсі: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП. Мошак М.І., 2005. 192 с.
15. Кобилянська О. Слова зворушеного серця: Щоденники; Автобіографії; Листи; Статті та спогади. Київ: Дніпро, 1982. 359 с.
16. Українка Леся. Зібрання творів: У 12 т. Київ: Держлітвидав України, 1978. Т. 8: Літературно-критичні та публіцистичні статті. 319 с.; Т. 11: Листи (1898–1902). 478 с.
17. Кобилянська О. Твори: У 5 т. Київ: Держлітвидав України. Т. 1. 1963. 491 с.; Т. 2. 1962. 480 с.; Т. 5. 1963. 767 с.
18. Франко І. З остатніх десятиліть XIX в. *Зібрання творів: У 50 т.* Київ: Наукова думка, 1984. Т. 41: Літературно-критичні праці (1890–1910). С. 471–529.

Pochynok L. The element of music as an image-creating factor: the reception of Olga Kobyljanska in the context of Nietzsche's ideas

Summary. The investigation aims to understand the problem of interpretation in the work of O. Kobyljanska some concepts of the F. Nietzsche's philosophy, in particular the motive of "the birth of tragedy from the spirit of music". Traditionally, such studies focus on the study of the specifics of the writer's reception and transformation of the fundamental theory of the "new life" philosophy – the doctrine of the "superman". But often, focusing on the concept of self-improvement of the individual and the formation of a "higher man", researchers overlook one of the most important factors and catalysts of this process, namely, the state of loneliness and suffering of the hero, which sharpens the reflections of self-knowledge and reception of the surrounding world, his environment. Both of them are able to inspire and urge the hero to some kind of action – self-identification, development, growth, formation of personal space and values, choosing an authentic element of one's being for the most complete self-realization. But when the majestic nature is only a catalyst for certain psychic actions and reflections of the hero, then the element of music perfectly provides both functions – both an impulse to action and its corresponding realization. The heroines of O. Kobyljanska's works "Impromptu phantasie", "Valse melancolique", "For situations" do not think of their existence outside the space of music, it is an authentic sphere of their functioning, a specific element for their subtle and passionate nature. Through this element the heroines perceive the surrounding world – its colors, tones and chords, and the immeasurable depths and powerful waves of the element of music, resonating, reveal their spiritual space in musical images, tones, semitones, chords.

The musical compositions that accompany the heroines are always sad and melancholy; this is, in fact, the deep and subtle desire of their souls for something beautiful, colorful and unattainably high, which fulfills the inner meaning of their existence and aspirations. The musical compositions that accompany the heroines are always has a sad and wistful mood, it is, in fact, a deep and subtle yearning of their souls for something beautiful, colorful and unattainably high, which fulfills the inner meaning of their existence and aspirations.

Key words: philosophical conception, image, music, element, soul, suffering, reception.